

İlgili Kanun / Madde
506 S. SSK/68

T.C
YARGITAY
10. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2023/556
Karar No. 2023/2015
Tarihi: 06.03.2023

●ÖLÜM SİGORTASINDAN AYLIK BAĞLANMASI İÇİN HAK SAHİPLİĞİ SIFATININ KAZANILMASI VE TAHSİS KOŞULLARININ GERÇEKLEŞMESİNİN GEREKTİĞİ

●SİGORTALIYA AİT KOŞULLARIN ÖLÜM TARİHİNDEKİ MEVZUATA GÖRE BELİRLENCEĞİ

●HAK SAHİPLİĞİNE İLİŞKİN KOŞULLARIN HAK SAHİPLİĞİ SIFATININ KAZANILDIĞI TARİHTEKİ MEVZUATA GÖRE BELİRLENCEĞİ

ÖZETİ Yaşamını yitiren sigortalının eş, çocuk, anne, babasına ölüm sigortasından aylık tahsisi yapılabilmesi için öncelikle hak sahipliği sıfatının kazanılması gerekmekte, bunun için hak sahiplerine ilişkin aylık bağlama koşullarının sağlanıp sağlanmadığına bakılmakta, başka anlatımla bu koşulları tümüyle yerine getiren kişi hak sahipliği sıfatını kazanmakta, anılan sığata sahip kişilere, sigortalıya ait tahsis şartları da gerçekleşmişse aylık bağlanabilmektedir. Şu durumda yukarıda sıralanan maddeler ve sosyal güvenlik hukuku ilkeleri dikkate alındığında yasal mevzuat ve aylık bağlama koşulları kendi içerisinde ayrıştırılmalı, sigortalıya ait şartlar sigortalının ölüm günü itibarıyla yürürlükte olan yasal mevzuat kapsamında değerlendirilmeli, hak sahiplerine ilişkin koşullar ise hak sahipliği sıfatının kazanıldığı tarihte yürürlükte olan yasal düzenlemeler çerçevesinde irdelemeye tabi tutulmalıdır.

DAVA: Taraflar arasındaki kurum işleminin iptali ile eşinden ölüm aylığı bağlanan davacıya babasından dolayı da ölüm aylığı bağlanması davasından dolayı yapılan yargılama sonunda İlk Derece Mahkemesince davanın reddine karar verilmiştir.

Kararın davacı vekili tarafından istinaf edilmesi üzerine, Bölge Adliye Mahkemesince başvurunun esaslan reddine karar verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı davacı vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten ve Tetkik Hâkimi Özgür Kılınçoğlu tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde; Müvekkilinin eşi A. T. 06.12.1993 tarihinde Diyarbakır ilinde yaşanan toplumsal olaylar esnasında vurulduğunu ve şehit olduğunu, müvekkil eşinin ölümü ile aylık 1.300.00 TL ölüm aylığı almaya başladığını, ayrıca sivil şehit ilan edildiğinden ek olarak şehit ailesi yardım maaşı olarak aylık 650,00 TL maaş aldığını, müvekkilin babası B. B. ise 28.07.1998 tarihinde vefat ettiğini, babasının vefat etmesinden sonra müvekkil davalı kuruma babasının ölümü nedeni ile ölüm aylığı için başvurmuş olduğunu, ancak davalı kurum cevabında müvekkilin 06.02.1933 tarihinde ölen eşinden dolayı ölüm aylığı aldığı 5510 sayılı Kanun'a göre her iki aylığın aynı anda alınmasına imkan bulunmadığını belirterek talebini reddettiğini, 02.07.2005 tarihli 5386 sayılı Kanun'un 2. maddesi ile 506 sayılı Kanun'a eklenen geçici 91. maddenin 1. ve 2. fıkralarına göre; 06.08.2003 tarihinden önce hak sahibi olan kız çocuklarına bağlanan gelir ve aylıklar, bunların evlenmeleri, sosyal sigortaya, emekli sandıklarına tabi çalışmaları veya kendi çalışmalarından dolayı buralardan gelir veya aylık almaları halleri hariç olmak üzere geri alınmaz, bahsedilen kanun hükmüne göre müvekkil ölen eşinden dolayı aldığı ölüm aylığı ile birlikte babasının 06.08.2003 tarihinden önce vefat etmesiyle hak kazandığı yetim aylığını da alabileceği hüküm altına alındığını, Yargıtay 21. Hukuk Dairesi'nin 29.03.2011 gün ve 2010/1954 Esas, 2011/2938 Kararında bu yönde olup kız çocuklarına SSK mevzuatına göre yetim aylığı bağlanabilmesi için SSK, Bağ-Kur ve Emekli Sandığı kapsamından gelir ve aylık almama şartının ilk olarak 06.08.2003 tarihinde SSK mevzuatına getirildiğini, bu hüküm ancak 06.08.2003 tarihinden sonraki olaylara uygulanabileceğini, dolayısıyla baba veya kocadan herhangi birisinin ölüm tarihi 06.08.2003 tarihinden önce ise bir kadının hem SSK'lı babasından hem de SSK'lı kocasından ölüm aylığı alabileceği hüküm altına alındığını, müvekkilin 06.12.1993 tarihinde evliliğin ölüm sebebi ile son bulmasından sonra eşinden dolayı aldığı ölüm aylığı ile birlikte babasının 28.07.1998 tarihinde vefatı ile de ölüm aylığı almaya hak kazandığının tespitine karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

Davalı kurum vekili cevap dilekçesinde; 1996 yılında babası, 2003 yılında da eşi vefat eden kişinin 04.01.2008 tarihinde yaptığı talebe ilişkin olup şu anda yürürlükte olan yasa olan 5510 sayılı Kanun, 01.10.2008 tarihinde yürürlüğe girmiş olup ilgili maddesi olan 54. maddesi yukarıda bahedildiğini bu nedenle yersiz açılan davanın reddi ile yargılama gideri ve vekalet ücretinin karşı tarafa yükletilmesine talep etmiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

02.07.1973 tarihinde 1753 sayılı Kanun ile getirilen 506 sayılı Kanun'un 68. maddesinde düzenlenen “evliliğin son bulması ile kocasından da aylık almaya hak kazanan kimseye bu aylıklardan fazla olanı ödenir” hükmü aynı kanunun geçici 91. maddesi ile yürürlükten kalkmamış olup uygulanmaya devam etmiştir. 02.07.1973 tarihinden sonra 506 sayılı Kanun kapsamında hak sahibi kız çocuğu sıfatıyla hem eşten hem de ana/babadan gelir veya aylığın ikisi bir arada alınmayacak ve hak sahibi aksini talep etmediği sürece bu ölüm aylıklarından fazla olanı ödenecektir. Kaldı ki 5510 sayılı Kanun'un Geçici 1. maddesi kapsamında kazanılmış haktan da söz etmek mümkün değildir. (HGK 19.04.2017 tarih, 2015/10-841 E., 2017/787 K.) Tüm bu nedenlerle mahkememizce, 506 sayılı Kanun'un geçici 91. maddesinin yalnızca 06.08.2003 tarihinden evvel aylık bağlanmış ve aylığı devam eden ancak kanunun yürürlüğe girmesiyle kesilen aylıklar bakımından uygulanabileceği, kurum işleminin yerinde olduğu değerlendirilerek davacının davasının reddine karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

A. İstinaf Yoluna Başvuranlar

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı vekili istinaf başvurusunda bulunmuştur.

B. İstinaf Sebepleri

Davacı vekili istinaf dilekçesinde özetle; kurum işleminin iptali gerektiğini, davacının mevzuat gereği her iki aylığı almaya hak kazandığını beyanla istinaf kanun yoluna başvurmuştur.

C. Gerekçe ve Sonuç

Bu halde davacı vekili tarafından ileri sürülen tüm istinaf başvuru sebep ve gerekçeleri yerinde olmayıp, incelenen kararın; dava dosyası kapsamında mevcut maddi delillere uygun, yasal ve hukuksal gerekçelere dayandığı, delillerin takdirinde herhangi bir isabetsizlik ve kamu düzenine aykırı bir halin varlığının tespit edilemediği dikkate alınmak sureti ile davacı vekili tarafından yapılan istinaf başvurusunun HMK'nin 353/1-b maddesinin (1) numaralı alt bendi uyarınca esastan reddine karar vermiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Yoluna Başvuranlar

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

B. Temyiz Sebepleri

Davacı vekili temyiz dilekçesinde özetle; kurum işleminin iptali gerektiğini, davacının mevzuat gereği her iki aylığı almaya hak kazandığını vefat eden babasından dolayı yetim aylığı bağlanması gerektiği beyanla kararın bozulmasını istemiştir.

C. Gerekçe

1. Uyuşmazlık ve Hukuki Nitelendirme

Uyuşmazlık, eşinden ve babasından çift ölüm aylığı bağlanması ile kurum işleminin iptali istemine ilişkindir.

2. İlgili Hukuk

506 sayılı Kanun kapsamında hak sahibi kız çocuğu sıfatıyla, ölüm aylığı bağlanma koşulları ile bağlanmış ölüm aylığını kesme nedenleri anılan Kanunun 68. maddesinde düzenlenmiştir.

506 sayılı Kanun'un 2.7.1973 tarihli 1753 sayılı Kanun'un 2. maddesi ile yeniden düzenlenen 68. maddesinin I/C-a bendine göre; "yaşları ne olursa olsun evli olmayan, evli olmakla beraber sonradan boşanan veya dul kalan", "Sosyal Sigortaya, Emekli Sandıklarına tabi bir işte çalışmayan, buralardan gelir veya aylık almayan" kız çocuklarına ölüm aylığı bağlanabilecektir. Aynı maddenin VI. bendi hükmüne göre de; kız çocuklarına bağlanan ölüm aylıkları Sosyal Sigortaya, Emekli Sandıklarına tabi işlerde çalışmaya başladıkları ya da evlendikleri tarihi takip eden devre başından itibaren kesilecektir. Ayrıca VI. bendin son cümlesinde; "... evliliğin son bulması ile kocasından da aylık almaya hak kazanan kimseye bu aylıklardan fazla olanı ödenir..." düzenlemesine yer verilmiştir.

Yaşamını yitiren sigortalının eş, çocuk, anne, babasına ölüm sigortasından aylık tahsis yapılabilmesi için öncelikle hak sahipliği sıfatının kazanılması gerekmekte, bunun için hak sahiplerine ilişkin aylık bağlama koşullarının sağlanıp sağlanmadığına bakılmakta, başka anlatımla bu koşulları tümüyle yerine getiren kişi hak sahipliği sıfatını kazanmakta, anılan sığata sahip kişilere, sigortalıya ait tahsis şartları da gerçekleşmişse aylık bağlanabilmektedir. Şu durumda yukarıda sıralanan maddeler ve sosyal güvenlik hukuku ilkeleri dikkate alındığında yasal mevzuat ve aylık bağlama koşulları kendi içerisinde ayrıştırılmalı, sigortalıya ait şartlar sigortalının ölüm günü itibarıyla yürürlükte olan yasal mevzuat kapsamında değerlendirilmeli, hak sahiplerine ilişkin koşullar ise hak sahipliği sıfatının kazanıldığı tarihte yürürlükte olan yasal düzenlemeler çerçevesinde irdelemeye tabi tutulmalıdır.

3. Değerlendirme

1.Bölge adliye mahkemelerinin nihai kararlarının bozulması 6100 sayılı Kanun'un 371 inci maddesinde yer alan sebeplerden birinin varlığı hâlinde mümkündür.

2. 06.12.1993 tarihinde yaşamını yitiren sigortalı eşinden 4/a kapsamında kendisine ölüm aylığı bağlanan davacının 28.07.1998 günü vefat eden sigortalı

babası üzerinden 506 sayılı Kanun hükümleri gereğince ölüm aylığı hak sahipliği sıfatının kazanıldığı tarihte yürürlükteki mevzuat gereği, hem eşinden hem de babasından ölüm aylığı alamayacağı bu bağlamda kararın isabetli olduğu anlaşılmaktadır.

3.Temyizen incelenen karar, tarafların karşılıklı iddia ve savunmalarına, dayandıkları belgelere, uyuşmazlığa uygulanması gereken hukuk kuralları ile hukuki ilişkinin nitelendirilmesine, dava şartlarına, yargılama ve ispat kuralları ile kararda belirtilen gerekçelere göre usul ve kanuna uygun olup davacı vekilinin temyiz dilekçesinde ileri sürülen nedenler kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte görülmemiştir.

VI. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

Temyiz olunan Bölge Adliye Mahkemesi kararının 6100 sayılı Kanun'un 370 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca **ONANMASINA**,

Dosyanın İlk Derece Mahkemesine, kararın bir örneğinin Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

Aşağıda yazılı temyiz giderinin ilgisinden alınmasına,

06.03.2023 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.